

ROVANIEMEN HOVIOIKEUS

Valtakatu 10 - 12, 96200 ROVANIEMI

Puh. (016) 336 11, Fax (016) 336 1250

rovaniemi.ho@om.fi

12.5.2004

40/04

Oikeusministeriö

PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

14. 05. 2004

del 30. 4. 2003

OM 34:04/2003

Lau

Viite Lausuntopyyntö 24.3.2004 OM 30/41/2003

Asia Lausunto ympäristörikostyöryhmän mietinnöstä

Pyydettyinä lausuntonaan hovioikeus esittää seuraavaa:

Työryhmän mietintö sisältää ehdotuksen hallituksen esitykseksi ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymiseksi ja Euroopan unionin ympäristörikospuitepäätöksen täytäntöönpanemiseksi, laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä rikoslain ja eräiden muiden lakien muuttamiseksi.

Yleissopimuksessa on pyritty törkeimpiä ympäristörikoksia koskevan rikosoikeudellisen sääntelyn yhdenmukaistamiseen. Pyrkimyksenä on, etteivät ympäristöstä piittaamattomat henkilöt ja yritykset voisi löytää toimintaympäristöä, jossa ympäristön turmeleminen ei olisi rangaistavaa tai sitä koskisivat lievemmät rangaistussäännökset kuin muualla. Yleissopimuksella on pyritty myös helpottamaan valtioiden välistä yhteistyötä tilanteissa, joissa rikosten vaikutukset ulottuvat useiden valtioiden alueelle.

Voimassaolevat ympäristö- ja luonnonvararikoksia koskevat rikoslain 48 ja 48a-luvut ovat moderneja ja kattavia. Huomioon ottaen Suomen maantieteellinen sijainti ja se, että ympäristörikoksista aiheutuvat haitat helposti siirtyvät rajojen yli, myös hovioikeus pitää Suomen kannalta tarpeellisena, että ympäristörikoslainsäädännön vähimmäistaso mahdollisimman pian saavutetaan uusissa Euroopan unionin jäsenmaissa ja mahdollisimman suuressa määrin myös muualla. Tämän vuoksi on perusteltua, että Suomi hyväksyy yleissopimuksen ja panee täytäntöön ympäristörikospuitepäätöksen.

Oikeushenkilön rangaistusvastuun laajentaminen on perusteltua huomioon ottaen, että taloudelliseen ja tuotannolliseen toimintaan voi liittyä huomattavia ympäristöriskejä. Oikeushenkilön rangaistusvastuun osalta rikosoikeudellista tahallisuutta ja osallisuuskysymyksiä on arvioitava rikosoikeuden yleisten oppien perusteella. Näihin kysymyksiin tulee mitä ilmeisimmin liittymään vaikeita näyttöongelmia. Myös ympäristön pilaantumisen käsitteen täsmentäminen samoin kuin rikoslain 48 luvun 5 §:ään täsmentäminen viittauksella CITES-asetukseen ovat perusteltuja toimenpiteitä huomioon ottaen rikosoikeuden laillisuusperiaate.

1

Myöskään hovioikeuden käsityksen mukaan yleissopimus ja puitepäättös eivät sisällä tahallisuusmääritelmiä, jotka olisivat ristiriidassa rikoslain 3 luvun säännösten kanssa. Säädettyjä vähimmäisrangaistuksia, liiketoimintakiellon edellytyksiä ja menettämisseuraamuksia koskevat säännökset täyttävät yleissopimuksen määräykset.

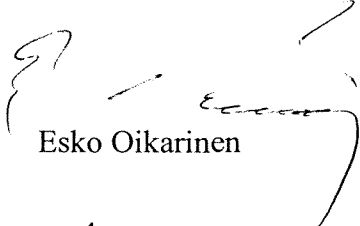
Myöskään hovioikeus ei pidä perusteltuna sallia ympäristönsuojelua varten perustettujen yhteisöjen osallistumista ympäristörikoksia koskeviin oikeudenkäynteihin. Yhteisöjen tai yleensäkin etujärjestöjen osallistumisesta oikeudenkäynteihin voi seurata, että oikeudenkäynteihin sekoitetaan asioita, jotka eivät niihin kuulu. Ympäristönsuojelua varten perustettujen yhteisöjen tulee voida vaikuttaa ympäristöä koskeviin kysymyksiin muilla yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoilla.

Hovioikeus kannattaa ympäristöviranomaisten laajan harkintavallan rajoittamista rikosilmoituksen tekemisestä päätettäessä, koska yleinen etu on tulkinanvarainen oikeudellinen käsite. Yleiseen etuun liittyviä elementtejä voidaan arvioida paremmin päätettäessä mahdollisesta syytteen nostamisesta tai rangaistukseen tuomitsemisesta.

Hovioikeus pitää perusteluna yleissopimuksen 3 artiklan 1 kappaletta, 5 artiklan 1 kappaleen c kohtaa ja 10 artiklan 1 kappaleen a kohtaa koskevien varaumien tekemistä.

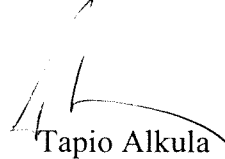
Muilta osin hovioikeudella ei ole mietinnöstä lausuttavaa tai huomautettavaa.

Presidentti

Esko Oikarinen

Lausunnon valmistelija,
asessori

Tapio Alkula